

На захист рідної мови й культури мовлення⁶

Державному банку "Сбербанк"
Татарскому республиканскому
операционному центру
г. А.С. Дикова
звонил с 10:00 до 11:00
по телефону 8 (800) 100 00 00
и не смог дозвониться
до оператора. Просьба
уточнить, почему так
произошло. Спасибо.
12.07.11 г. Д.П.

СВІТОПЛЯД

Щоправда, наша ситуація може бути спрощена і тривалим системним нищенням усього, що пов'язано із Богом. Декрет про свободу совісті, церковних та релігійних товариств, який Рада

Народних Комісарів прийняла 20 січня (20 лютого) 1919 року, — вже історія, але його наслідки — нинішня очевидність. Нагадаю, що за ним церква на ціле століття була відокремлена від держави. Тоді й було визначено, що зі всіх офіційних актів будь-яку вказівку на релігійну належність чи неналежність скасовано.

Тим самим декретом забезпечувалося вільне виконання релігійних обрядів, оскільки, як тоді було модно пояснювати, вони не порушували громадського порядку, не посягали на права громадян та Радянської Республіки. Але державні та інші публічно-правові громадські події вже перестали супроводжуватися релігійними обрядами чи церемоніями (насамперед, ішлося про шлюб).

Цим самим декретом була відмінена і релігійна клятва та присяга. Натомість, в окремих випадках держава передбачила урочисту обіцянку. Право реєструвати акти цивільного стану отримала державна влада, зокрема відділи запису шлюбів та народжень. Ніхто не міг, через свої релігійні переконання, ухилитися від виконання своїх громадянських обов'язків.

Щоправда, винятки дозволялися в кожному окремому випадку за рішенням суду. Декретом школу відокремлено від церкви. Більше того, заборонено викладання релігійних наук у всіх державних закладах, а також приватних, де викладали загальноосвітні предмети. Громадянам залишили право навчати і навчатися релігії у приватний спосіб. Тоді ж церковні та релігійні товариства втратили право володіти власністю. Окрім того, ці громади не мали права юридичної особи, а все їхнє майно ставало народним надбанням.

У суверенний період Держава ніби й покращила своє ставлення до Бога, релігії та церкви. Маємо Конституцію України із преамбулою "усвідомлюючи відповідальність перед Богом...". Отримали громадяни України право на свободу світогляду та віросповідання. Державні мужі та жони на великі християнські свята привселюдно в храмах із народом, причому зі всіма і відразу. Блаженніший *Любомир* про таку конфесійну відданість висловився більше, ніж конкретно: "Якщо хочете помолитися з нами, то, будь ласка, але ось цих гостинних нападів під час Літургії не потрібно".

Очільник греко-католиків Блаженніший *Святослав* на своїй першій прес-конференції, відповідаючи на запитання про взаємини Церкви із державною владою, відповів так: "Я є громадянином України, я маю обов'язок поважати свого президента. Але, з іншого боку, сподіваюся, надіюсь і хочу бути переконаний, що Президент поважатиме й мене".

Молодий Глава УГКЦ, очевидно, мав на увазі не тільки себе як греко-католика. Його відповідь слід, певно, трактувати як повагу Державою насамперед християнства та християнських цінностей, бо Господь творив одну Церкву, а не багато конфесій. В тому числі й для моєї Держави!

Приємно визнавати, що з боку держави нарешті є розуміння Божої природи людських прав. Щоправда, лише частково, і таке усвідомлення відбувається преповільно. Поки що Держава Україна переглянула свої рішення в частині права на життя, і хочеться вірити, що переглянула, як кажуть, раз і назавжди. Я про смертну кару, яку було введено Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 21 липня 1961 року відповідно до союзних Указів. Доповнення стосувалося виняткової міри покарання, зокрема, застосування смертної кари у вигляді розстрілу.

Тоді було передбачено, що в майбутньому відбудеться повне її скасування. Радянський кримінальний закон передбачав, що як виняткову міру покарання застосування смертної кари у вигляді розстрілу (допускалося за зраду батьківщини, шпигунство, терористичний акт, диверсію, бандітизм, виготовлення з метою збуту або збут підроблених грошей і цінних паперів, вчинені у вигляді промислу, розкрадання державного або громадського майна в особливо великих розмірах та за умисне вбивство за обтяжливих обставин).

Смертна кара могла бути застосована щодо особливо небезпечних рецидивістів та осіб, засуджених за тяжкі злочини, які тероризують у місцях позбавлення волі ув'язнених, які стали на шлях виправлення, або чинять напади на адміністрацію, або організовують з цією метою злочинні угруповання, а також беруть активну участь у таких угрупованнях.

Тодішній кримінальний кодекс навіть був дещо гуманний і передбачав, що до смертної кари не можна було засуджувати осіб, які не досягли до вчинення злочину вісімнадцятирічного віку, та жінок, що були в стані вагітності під час вчинення злочину або на момент винесення вироку.

Прикро визнавати, але в новітній Українській Державі в Особливій частині Кримінального кодексу України передбачено застосування смертної кари як виняткової міри покарання за особливо тяжкі злочини. Навіть після прийняття Конституції України. Щоправда, злочинів для такого стало менше: виняткову міру покарання застосовували за посягання на життя державного діяча; посягання на життя представника іноземної держави; за диверсію; умисне вбивство за обтяжливих обставин; посягання на життя судді, працівника правоохоронного органу у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, а також члена громадського формування з охорони громадського порядку або військовослужбовця у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з охороною громадського порядку. І тільки 29 грудня 1999 року Конституційний Суд України постановив рішення, за яким положення Кримінального кодексу України, які передбачали смертну кару як вид покарання, визнано такими, що не відповідають Конституції України.

Адже, як показує світовий і вітчизняний досвід, смертна кара не може бути виправданою і як ефективний засіб у боротьбі зі злочинністю. Більше того, протягом майже 40 років (з часу набрання чинності Кримінальним кодексом України — 1 квітня 1961 року) кількість умисних вбивств зростала, незважаючи на застосування виняткової міри покарання.

Демократичній та правовій Україні напевно розходить, щоб її громадянин у повній мірі усвідомлював свої соціальні права та соціальні обов'язки. Блаженніший *Любомир (Гузар)*, який прожив 46 років не в Україні, багато чого не розуміє і нині. Шукаючи відповіді на певні дії як держави, так і самої людини, Блаженніший *Любомир* заглиблюється в нашу недавню історію. Це правда, що радянська влада хотіла, щоб людина розуміла, що то держава для неї і Бог, і Держава.

Держава, заохочуючи чи то орденом, чи медаллю, переслідує, певно, мету, щоб людина забула, що вона Людина, і всьому надалі завдячувала саме Богові, бо, як слухно висловився вже нинішній Глава УГКЦ *Святослав (Шевчук)*, "кожен з нас народжується людиною, але потім усе своє життя має ще ставати нею". Це смішно, але така "заслужена" людина надалі більше пам'ятає про заслуги від держави!

Обов'язку місію в такому нелегкому труді має Церква. Православні та греко-католицька. Решта церков, які служать не менш щиро своїм вірним. Кожна Церква застановляється, в якій спосіб її провадити новітнє просвітництво.

В Українській Греко-Католицькій Церкві, наприклад, прижилися суспільні дні. Це позичена з Європи добра традиція, яка за мету має збудити соціальну свідомість у народу. Щоб люди усвідомлювали у повній мірі свої соціальні права та соціальні обов'язки.

Напевно, за змістом Церква і Держава — слугині своєму народові. Правда, Церква ще й посередник, чи, правильніше — контактер між владою і народом. Такий собі зв'язковий, який повинен шоразу нагадувати в різний спосіб обом сторонам, що Держава зовсім не ворог. Народу насамперед. Про поширення впливу тієї чи іншої церкви можна говорити по-різному. І навіть, по-грізному, себто, зовсім не по-Божому. Можна згадувати канонічну територію і всляко протистояти православній церкві на заході України, а греко-католикам у Донецьку чи Криму.

Митрополит *Ларіон Алфеев*, який є відповідальним за Відділ зовнішніх церковних стосунків Московського Патріархату, роздумуючи про церковну опозиційність, висловився так: "Ми не мусимо боротися з ісламом в Європі. Але мусимо боротися за силу християнства. Ми не хочемо проти абортів виступати, але боротись за людське життя. Ми не так хочемо воювати проти викривленого ставлення до християнства, але хочемо боротись за традиційні християнські євангельські цінності, які Христова Церква з апостольських часів несе сучасній людині".

І нині треба пояснювати Божу підставу людських прав. Роботи на цій ниві є для кожного: для Людини і для Держави!

Надія Князев,
м. Київ

29 квітня 2011 року

Від редакції — див. статтю *Н. Князев*
"Патріарх на відмінно" про *Л. Гузара*
у рубриці "Наші сучасники" "Світогляду" №1, 2012 р.